

HRVATSKI SABOR

906

Na temelju članka 88. Ustava Republike Hrvatske, donosim

ODLUKU

O PROGLAŠENJU ZAKONA O UDŽBENICIMA ZA OSNOVNU I SREDNJU ŠKOLU

Prolašavam Zakon o udžbenicima za osnovnu i srednju školu, kojega je Hrvatski sabor donio na sjednici 24. ožujka 2006. godine.

Broj: 01-081-06-802/2
Zagreb, 29. ožujka 2006.

Predsjednik
Republike Hrvatske
Stjepan Mesić, v. r.

ZAKON

O UDŽBENICIMA ZA OSNOVNU I SREDNJU ŠKOLU

I. OPĆE ODREDBE

Članak 1.

- (1) Ovim se Zakonom uređuje izdavanje udžbenika za osnovnu i srednju školu.
- (2) Pod izdavanjem udžbenika, u smislu ovoga Zakona, podrazumijeva se pripremanje, izrada i odobravanje za uporabu udžbenika kao osnovnoga nastavnog sredstva.
- (3) Pod udžbenikom, u smislu ovoga Zakona, podrazumijeva se i dopunsko nastavno sredstvo (radna bilježnica, zbirka zadataka, zemljopisni atlas i povijesni atlas), koje se tiska odvojeno od udžbenika kao osnovnoga nastavnog sredstva.

Članak 2.

Pojedini pojmovi iz ovoga Zakona imaju sljedeće značenje:

- udžbenik je osnovno nastavno sredstvo i izvor znanja za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ciljeva utvrđenih nastavnim planom i programom ili eksperimentalnim nastavnim planom i programom osnovne, odnosno srednje škole, koji je usklađen s udžbeničkim standardom i kulturološki je prilagođen hrvatskoj nacionalnoj baštini i tradiciji,
- radna bilježnica dopunsko je nastavno sredstvo koje programski i sadržajno slijedi raspored gradiva u udžbeniku i u kojem su problemski zadaci, vježbe ili pitanja oblikovani na način da učenik ima mogućnost pisanja ili crtanja pri rješavanju zadataka ili odgovaranja na pitanja,
- zbirka zadataka dopunsko je nastavno sredstvo koje odabirom zadataka programski i sadržajno slijedi raspored gradiva u udžbeniku,
- zemljopisni atlas dopunsko je nastavno sredstvo koje sadrži zbirku zemljopisnih karata povezanih u cjelinu prema nastavnom programu za nastavu zemljopisa,
- povijesni atlas dopunsko je nastavno sredstvo koje sadrži zbirku povijesnih karata koje zorno

dokumentiraju povijesne događaje u skladu s nastavnim programom,

- udžbenik za škole koje provode nastavu svih nastavnih predmeta na stranom jeziku je udžbenik tiskan na stranom jeziku i usklađen s nastavnim planom i programom osnovne, odnosno srednje škole i udžbeničkim standardom,
- udžbenik s malom nakladom udžbenik je za potrebe pojedinih strukovnih škola, škola za učenike s posebnim potrebama te za potrebe dopunske nastave za djecu hrvatskih građana u inozemstvu,
- udžbenik za djecu s posebnim potrebama je udžbenik usklađen s nastavnim planom i programom za učenike s posebnim potrebama i udžbeničkim standardom,
- udžbenik za nastavu na jeziku i pismu nacionalne manjine je udžbenik namijenjen obrazovanju pripadnika nacionalne manjine, tiskan na jeziku i pismu nacionalne manjine i usklađen s nastavnim planom i programom osnovne odnosno srednje škole i udžbeničkim standardom,
- nakladnik udžbenika je pravna osoba registrirana za obavljanje nakladničke djelatnosti u Republici Hrvatskoj, koja ima licenciju za izdavanje udžbenika,
- udžbenički standard provedbeni je propis ministra kojim se utvrđuju standardi za udžbenik,
- katalog udžbenika je akt koji sadrži popis odobrenih udžbenika koji će biti u uporabi u sljedećoj školskoj godini.

Članak 3.

- (1) U osnovnoj i srednjoj školi u uporabi mogu biti udžbenici koji imaju odobrenje za uporabu i koji su objavljeni u katalogu udžbenika za određenu školsku godinu.
- (2) Udžbenik mora ispunjavati znanstvene, pedagoške, psihološke, didaktičko-metodičke, etičke, jezične, likovno-grafičke i tehničke zahtjeve utvrđene udžbeničkim standardom.
- (3) Neće se odobriti uporaba udžbenika čiji je sadržaj protivan Ustavu Republike Hrvatske i koji je neprimjeren u pogledu ljudskih i manjinskih prava, temeljnih sloboda i odnosa među spolovima te odgoju za demokratsko društvo.
- (4) Udžbenik ne smije sadržavati promidžbeni sadržaj.
- (5) Udžbenički standard donosi ministar nadležan za poslove obrazovanja (u daljnjem tekstu: ministar) na prijedlog stručnog povjerenstva. Stručno povjerenstvo za izradu udžbeničkog standarda imenuje ministar.

Članak 4.

- (1) Osim obveznih sadržaja iz nastavnog programa udžbenik može imati i izborne sadržaje.
- (2) Udžbenik se objavljuje u tiskanom i drugim oblicima.

Članak 5.

- (1) Djelatnici ministarstva nadležnog za poslove obrazovanja (u daljnjem tekstu: Ministarstvo), Nacionalnog centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja, Agencije za strukovno obrazovanje te Zavoda za školstvo Republike Hrvatske koji mogu utjecati na odabir udžbenika i biti u sukobu interesa, ne mogu biti autori udžbenika.
- (2) Ministar neće odobriti uporabu udžbenika čiji je autor u sukobu interesa iz stavka 1. ovoga članka.
- (3) U roku od godine dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona ministar će povući iz uporabe udžbenik čiji je autor u sukobu interesa iz stavka 1. ovoga članka.

II. UVJETI I POSTUPAK ODOBRAVANJA UDŽBENIKA

Članak 6.

- (1) Postupak odobravanja udžbenika pokreće se podnošenjem zahtjeva za odobrenje udžbenika nakladnika koji ima licenciju.
- (2) Licenciju za izdavanje udžbenika daje ministarstvo pod uvjetima utvrđenim udžbeničkim standardom.
- (3) Obrazac za podnošenje zahtjeva za odobrenje udžbenika propisuje ministar.
- (4) Zahtjev za odobrenje udžbenika podnosi se Ministarstvu do 1. prosinca školske godine koja prethodi školskoj godini za koju se provodi postupak odobravanja.
- (5) Uz zahtjev za odobrenje udžbenika prilaže se:

- udžbenik izrađen u skladu s nastavnim planom i programom ili eksperimentalnim nastavnim planom i programom i udžbeničkim standardom, u šest primjeraka,
 - najmanje dvije recenzije,
 - izjava lektora o jezičnoj uređenosti teksta,
 - izjava odgovorne osobe nakladnika da će objavljeni udžbenik biti istovjetan udžbeniku koje je odobrilo Ministarstvo,
 - dokaz da je nakladnik registriran u Republici Hrvatskoj za obavljanje nakladničke djelatnosti te da uredno podmiruje porezne obveze i doprinose.
- (6) U postupku rješavanja o zahtjevu za odobrenje udžbenika primjenjuju se odredbe Zakona o općem upravnom postupku, ako ovim Zakonom nije drukčije određeno.

Stručno povjerenstvo

Članak 7.

- (1) Usklađenost udžbenika s nastavnim planom i programom ili eksperimentalnim nastavnim planom i programom i udžbeničkim standardom utvrđuje stručno povjerenstvo koje imenuje ministar.
- (2) Stručno povjerenstvo izrađuje pisano mišljenje o udžbeniku, a može udžbenik vratiti nakladniku na doradu radi ispravljanja uočenih nedostataka. Uočene nedostatke nakladnik je dužan ispraviti i dostaviti udžbenik Ministarstvu u roku od 15 dana.
- (3) Stručno povjerenstvo predlaže ministru za odobravanje udžbenik o kojem je izradilo pozitivno mišljenje.
- (4) Stručno povjerenstvo ima pet članova.
- (5) Sastav stručnog povjerenstva utvrđuje se prema sadržaju nastavnog predmeta za koji se udžbenik izdaje.
- (6) Za članove stručnog povjerenstva imenuju se:
- znanstvenik, odnosno stručnjak za nastavni predmet ili područje za koje je udžbenik namijenjen,
 - metodičar za nastavni predmet ili nastavno područje,
 - tri stručnjaka praktičara iz nastavnog predmeta u odgovarajućoj školi, s najmanje pet godina iskustva u nastavi.
- (7) Pri utvrđivanju usklađenosti udžbenika:
- za obrazovanje odraslih, jedan od članova stručnog povjerenstva je andragog,
 - za uporabu u dopunskoj nastavi s djecom hrvatskih građana u inozemstvu, tri člana stručnog povjerenstva su s iskustvom u radu u toj nastavi (stručnjaci praktičari),
 - na jeziku i pismu nacionalne manjine, tri člana stručnog povjerenstva su s iskustvom u nastavi na jeziku i pismu nacionalne manjine (stručnjaci praktičari),
 - za učenike s posebnim potrebama, tri člana stručnog povjerenstva su s iskustvom u nastavi za učenike s posebnim potrebama.
- (8) Poblize odredbe o utvrđivanju sastava, imenovanju i načinu rada stručnog povjerenstva uređuju se pravilnikom koji donosi ministar.
- (9) Rad stručnog povjerenstva javan je.

Članak 8.

- (1) Radi sprečavanja sukoba interesa u radu stručnog povjerenstva član stručnog povjerenstva prije početka rada potpisuje izjavu da nije autor udžbenika te da nije rodbinski povezan s autorom, odnosno rodbinski ili poslovno povezan s bilo kojim licenciranim nakladnikom udžbenika.
- (2) U smislu odredbe stavka 1. ovoga članka član povjerenstva rodbinski je povezan s autorom, odnosno s nakladnikom ako su u bračnoj ili izvanbračnoj vezi, srodnici po krvi u uspravnoj lozi, posvojitelj i posvojenik, srodnici u pobočnoj lozi do drugog stupnja ili srodnici po tazbini do drugog stupnja.
- (3) U smislu odredbe stavka 1. ovoga članka član stručnog povjerenstva poslovno je povezan s nakladnikom ako on ili s njim rodbinski povezana osoba, u smislu odredbe stavka 2. ovoga članka, ima dionice ili poslovni udio nakladnika, ako su u radnom odnosu kod nakladnika te ako su u odnosu bilo kakve poslovne ovisnosti prema nakladniku.

Članak 9.

- (1) O mišljenju stručnog povjerenstva Ministarstvo obavještava nakladnika u roku od 90 dana od dostave zahtjeva za odobrenje udžbenika.
- (2) Nakladnik, za čiji je udžbenik stručno povjerenstvo izradilo negativno mišljenje, ima pravo u roku od osam dana od dana dostave obavijesti iz stavka 1. ovoga članka uložiti prigovor Ministarstvu.
- (3) O prigovoru nakladnika očituje se stručno povjerenstvo.
- (4) Ministarstvo dostavlja nakladniku očitovanje stručnog povjerenstva u roku od 15 dana od dostave prigovora.

Članak 10.

- (1) Udžbenik za uporabu odobrava ministar na prijedlog stručnog povjerenstva.
- (2) Ministar odobrava uporabu udžbenika rješenjem koje sadrži:
 - naslov udžbenika, ime i prezime autora, odnosno skupine autora,
 - podatak o rednom broju izdanja udžbenika,
 - puni naziv nakladnika,
 - nastavni predmet i nastavni program, razred i vrstu škole za koju je udžbenik odobren,
 - godinu odobrenja udžbenika.
- (3) Ministar donosi rješenje iz stavka 1. ovoga članka najkasnije do 31. ožujka školske godine u kojoj se provodi postupak odobravanja udžbenika. Rješenje ministra je konačno.
- (4) Ako za pojedini nastavni predmet nema odobrenog udžbenika, ministar može na prijedlog stručnog povjerenstva za taj nastavni predmet odobriti uporabu udžbenika koji nije izdan u postupku propisanom ovim Zakonom.

Članak 11.

Ako tijekom postupka za odobravanje udžbenika nastane spor o autorskim pravima, postupak će se obustaviti.

Članak 12.

Odobreni udžbenik nakladnik može mijenjati ili dopunjavati do 20% uz suglasnost Ministarstva.

Članak 13.

- (1) U postupku odobravanja udžbenika za škole koje provode nastavu svih nastavnih predmeta na stranom jeziku, udžbenika s malom nakladom i udžbenika za nastavu na jeziku i pismu nacionalne manjine ne primjenjuje se članak 6. stavak 4., stavak 5. podstavak 5. i članak 15. ovoga Zakona.
- (2) Ministarstvo može uputiti javni poziv za podnošenje zahtjeva za odobrenje udžbenika iz stavka 1. ovoga članka, naručiti rukopis ili prijevod tih udžbenika te u cijelosti ili djelomično podmiriti troškove njihova objavljivanja.
- (3) Postupak odobravanja udžbenika iz stavka 1. ovoga članka može se provoditi i izvan rokova utvrđenih ovim Zakonom.

III. IZBOR UDŽBENIKA U ŠKOLAMA

Članak 14.

- (1) Ministarstvo svake godine do 31. ožujka objavljuje popis odobrenih udžbenika koji mogu biti u uporabi u sljedećoj školskoj godini.
- (2) Popis udžbenika iz stavka 1. ovoga članka sadrži podatke o:
 - naslovu i podnaslovu udžbenika i rednom broju izdanja,
 - nakladniku,
 - autoru udžbenika,
 - nastavnom predmetu i programu za koji je udžbenik odobren,

- vrsti škole i razredu za koji je udžbenik odobren,
 - maloprodajnoj cijeni koju nakladnik dostavlja ministarstvu do 15. ožujka.
- (3) Iz objavljenog popisa odobrenih udžbenika, udžbenik koji će biti u uporabi u razrednom odjelu u kojemu izvodi nastavu izabire učitelj, odnosno nastavnik.
- (4) O izboru iz stavka 3. ovoga članka škola obavještava Ministarstvo do 15. svibnja.

Članak 15.

- (1) U katalog udžbenika Ministarstvo uvrštava do tri udžbenika za pojedini nastavni predmet koje su učitelji, odnosno nastavnici izabrali u najvećim postocima, ali ne manjim od 10%.
- (2) Osim udžbenika iz stavka 1. ovoga članka, za pojedini nastavni predmet Ministarstvo može u katalog udžbenika uvrstiti do tri udžbenika koji su prvi put odobreni za uporabu, a koji su izabrani u najvećim postocima među novoodobrenim udžbenicima.
- (3) Udžbenici odobreni na način iz stavka 2. ovoga članka, nakon uporabe od dvije školske godine, izabiru se na način iz stavka 1. ovoga članka.
- (4) Udžbenici odobreni na način iz stavka 2. ovoga članka koji ne budu uvršteni u katalog udžbenika u skladu sa stavkom 3. ovoga članka neće biti uvršteni u katalog udžbenika sljedeće dvije godine.
- (5) Katalog udžbenika Ministarstvo objavljuje do 31. svibnja.
- (6) O popisu udžbenika koji će biti u uporabi u školi sljedeće školske godine, škola obavještava Ministarstvo, učenike i njihove roditelje do 30. lipnja.

Članak 16.

- (1) Udžbenik objavljen u katalogu udžbenika nakladnik dostavlja prodajnoj mreži do 15. kolovoza.
- (2) Od svakog izdanja udžbenika nakladnik dostavlja tri primjerka Ministarstvu.

IV. POVLAČENJE UDŽBENIKA IZ UPORABE

Članak 17.

- (1) Udžbenik može biti povučen iz uporabe:
- ako nije usklađen s nastavnim planom i programom,
 - ako je zajedničkom pisanom izjavom traže autor i nakladnik,
 - ako se utvrdi da u udžbeniku ima netočnih i zastarjelih podataka koji bitno utječu na vjerodostojnost sadržaja i koji upućuju učenike na pogrešne zaključke ili otežavaju stjecanje znanja,
 - ako se utvrdi da objavljeni udžbenik nije istovjetan onome koji je odobrilo Ministarstvo u skladu sa člankom 6. stavkom 5. podstavkom 4. ovoga Zakona.
- (2) O povlačenju udžbenika iz uporabe u slučajevima iz stavka 1. ovoga članka odlučuje ministar na prijedlog stručnog povjerenstva. U slučaju iz stavka 1. podstavka 3. ovoga članka imenuje se novo stručno povjerenstvo.
- (3) O zahtjevu za odobrenje udžbenika iz stavka 1. ovoga članka neće se ponovno rješavati u postupku za odobrenje udžbenika.

V. KAZNE NE ODREDBE

Članak 18.

- (1) Novčanom kaznom od 10.000,00 do 20.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj škola:
- u kojoj je u uporabi udžbenik koji nije odobren u skladu s ovim Zakonom (članak 3. stavak 1.),
 - koja do 15. svibnja ne obavijesti Ministarstvo o izboru odobrenih udžbenika (članak 14. stavak 4.).
- (2) Za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se i odgovorna osoba u školi novčanom kaznom od 1.000,00 do 5.000,00 kuna.
- (3) Novčanom kaznom od 20.000,00 do 30.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj fizička osoba koja utječe na učitelja, odnosno nastavnika pri izboru udžbenika (članak 14. stavak 3.).
- (4) Za prekršaj iz stavka 3. ovoga članka kaznit će se pravna osoba novčanom kaznom od 80.000,00 do 100.000,00 kuna.

Članak 19.

- (1) Novčanom kaznom od 30.000,00 do 50.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj nakladnik:
- koji odobreni udžbenik ne dostavi prodajnoj mreži do 15. kolovoza (članak 16. stavak 1.),
 - koji tiska udžbenik s promidžbenim sadržajem (članak 3. stavak 4.).
- (2) Za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se i odgovorna osoba nakladnika novčanom kaznom od 5.000,00 do 10.000,00 kuna.

VI. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 20.

- (1) Udžbenički standard iz članka 3. stavka 5. ovoga Zakona ministar će donijeti u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.
- (2) Do početka primjene udžbeničkog standarda donesenog prema ovom Zakonu primjenjuje se Udžbenički standard (»Narodne novine«, br. 63/03.).
- (3) Ministar će donijeti pravilnik iz članka 7. stavka 8. te propisati obrazac iz članka 6. stavka 2. ovoga Zakona u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

Članak 21.

Udžbenici koji su prema odredbi članka 21. Zakona o udžbenicima za osnovnu i srednju školu (»Narodne novine«, br. 117/01. i 59/03.) u uporabi u osnovnoj i srednjoj školi do kraja školske2005/2006. godine, ostaju u uporabi u skladu s ovim Zakonom.

Članak 22.

Postupci odobravanja udžbenika započeti prije stupanja na snagu ovoga Zakona, a nisu dovršeni, dovršit će se prema Zakonu o udžbenicima za osnovnu i srednju školu (»Narodne novine«, br. 117/01. i 59/03.).

Članak 23.

Stupanjem na snagu ovoga Zakona prestaje važiti Zakon o udžbenicima za osnovnu i srednju školu (»Narodne novine«, br. 117/01. i 59/03.).

Članak 24.

Ovaj Zakon stupa na snagu danom objave u »Narodnim novinama«.

Klasa: 602-09/05-01/01
Zagreb, 24. ožujka 2006.

HRVATSKI SABOR
Predsjednik
Hrvatskoga sabora
Vladimir Šeks, v. r.